

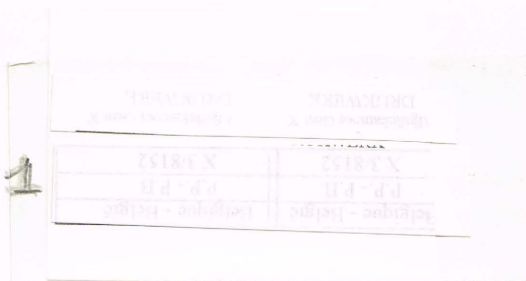
GHENDTSCHÉ-TYDINGHEN

Maandblad van de Heemkundige- en Historische Kring v.z.w.
« GENT »

verantwoordelijke uitgever:
M. STEELS
St. Lievensdoorgang, 1,
9000 GENT

1
jg. 2 n° 13 = 1
januari 1973

INHOUD

Voordracht en mededeling	1
Oude Gentse Nieuwjaarswensen	2
Het poortrecht te Gent in 1/2 19° eeuw	4
1972 Eindejaarsquiz	9
Reizigersverkeer per spoor	10
De Bourgoyen en Ossemeersen	13
Gebruikte munten in begin 19° eeuw	14
Vraag en antwoord	16
Varia	19
Bibliografische sprokkelingen	21
Bibliotheek en archief	22
Gent in de spiegel van zijn dagbladen	22
Aenvullende ledenlijst	24

Elke auteur is alleen
verantwoordelijk voor
zijn bijdrage

Sinds 1860 waarborgt het Gemeentekrediet

- volledige zekerheid
- hoge rentevoeten
- uitstekende diensten

Sparen bij het

GEMEENTEKREDIET...

zeker en vast!

UW SPAARGELD IN GOEDE HANDEN

HEEMKUNDIGE EN HISTORISCHE KRING GENT V.Z.W.

Ere-Voorzitter: de Heer Dr. P. Rogghé
Voorzitter: G. Hebbelynck   Onder-Voorzitter: H. Collumbien
Secretaris: M. Steels   Penningmeester: A. Verbeke
Secretariaat: Sint-Lievensdoorgang 1 Gent. Tel. 256769.
Postrekening: 1050473, Heemkundige en Historische Kring Gent.
Lidgeld: 150 F per jaar

=====
" OP ZONDAG 25 FEBRUARI 1973 OM 10 U 30 IN DE BOVENZAAL VAN "
" "HET DAMBERD" KOORNMARKT, GENT, VOORDRACHT DOOR DE HEER "
" HESPEL OVER: "GENT IN HET ATLAS GOETGEBUER". MET DIAPRO- "
" JECTIE. ALLE BELANGSTELLENDEN ZIJN HARTELIJK WELKOM ! "
"=====
"

Bij het verschijnen van de tweede jaargang van Ghendtsche Tydinghen biedt de Raad van Beheer van Heemkundige en Historische Kring Gent zijn beste wensen aan voor een voorspogdig 1973 !

Wij herinneren er onze leden aan dat ons geacht lid Ir. A. Mertens op zondag 28 januari 1973 om 10 u 30 in de bovenzaal van "Het Damberd" Koornmarkt, Gent een voordracht zal houden over "Verleden en Toekomst van de Stad Gent" met diaprojectie.

Op zondag 25 maart zal een geleid bezoek gebracht worden aan het Oudheidkundig Museum van de Bijloke te Gent. De leden die wensen deel te nemen aan dit geleid bezoek kunnen zich inschrijven op de vergadering of dit schriftelijk mededelen aan het secretariaat.
Enkel voor de leden !

De lidkaarten zullen in de loop van de maand februari aan de leden toegestuurd worden.

HEBT U UW BIJDRAGE VOOR 1973 AL BETAALD ? ZOVELEN DEDEN
DIT REEDS : OP POSTREKENING 1050473.

Bij de plaat EEN NIEUWJAARSWENS UIT DE VERZAMELING
DES HEREN EN BONDSLID DE VRIENDT
EEN WOORDJE VAN ECHTE WAARDERING
EN DANK IS WAREMPEL VERDIEND !

A PROPOS VAN OUDE GENTSE NIEUWJAARSWENSEN

De 19de eeuw is bij uitstek de eeuw van het verenigingsleven geweest. Het was geen man die niet roken kan; het was geen man die niet terzelfdertijd tijd geen lid was van 2,3 of meer "maatschappijen" of "sociëteiten".

Verenigingen waren er van alle soorten en variëteiten. Op de eerste rij stonden de zg. krijgsgilden (van St. Joris, van St. Sebastiaan, van St. Antonius, van St. Michiel). Dan hadden we de genootschappen en gezelschappen die het van de beoefening van de kunst of de letterkunde moesten hebben. Ook de talloze amusementsverenigingen, onderverstaan de gewone schuttersmaatschappijen (La Renaissance, Nemrod, Concordia, Saint-Roch, Guillaume Tell, en nog zoveel andere) en die welke als wapens de kaarten, de teerlingen of de bollen gekozen hadden, zorgden ervoor dat hun leden zich nooit ofte nimmer hoefden te vervelen.

De meeste van deze sociëteiten hielden eraan ter gelegenheid van de jaarwisseling voor die leden met een verrassing voor de dag te komen: wel te verstaan een verrassing die er in feite geen was. Want iedereen wist dat de "knape" of "bode" liefst op Nieuwjaarsdag zelf in naam van het Bestuur een nieuwjaarsgift zou komen aanbieden. Die gift, die ook alweer geen gift was aangezien die een grotere of kleinere fooi kostte, bestond in het algemeen uit een geïllustreerde nieuwjaarswens: een zwart-witte of gekleurde kaart of prent iets voorstellende dat direct in verband stond met de door de vereniging uitgeoefende bedrijvigheid.

De hierbij afgebeelde nieuwjaarsgift geeft een goed idee van zo'n wens. Mogen we onze "gekommissioneerde Stukwerkers" geloven - in de oude tijd noemden ze zich lastdragers, pijnders, sjouwers, arnassers of gewoonweg aerbeyders - dan zouden zij wel een van de alleroudste Gentse gezelschappen (lees ambachtsgilden) geweest zijn: stichtingsjaar 1338 !

Zoals gemakkelijk te zien is heeft de graveur van de plaat, zijn toevlucht genomen tot alle mogelijke zinnebeelden en symbolen om ons in alle geuren en kleuren (inderdaad, zelfs met verguldsel) de wereld te konterfeiten waarin de stukwerker zich jaar in jaar uit beweegt en thuis voelt: een stapelhuis of antrepot; een waterweg met zijn zeil- en stoomboten; een spoorweg met zijn lokomotief en begeleidende telegraafpalen en -draden; de handel met zijn balen koopwaar; de nijverheid met haar fabrieksschoorsteen en getand rad. Dat alles plechtig gepresenteerd door twee allegorische personen: de god van de handel en de godin van de zeevaart.

1558 - 1875.

Van de
HEEREN INWONERS
DER STAD GENT

tot bevestiging
van hunner hoogachting ter gelegenheid van het Nieuwjaar.

DE
gekommisioneerde
STUKWERKERS.

Stedelijke Maatschappij der Inwoners van Gent, 1875.

Het waren vooral verenigingen als de "Société Royale d'Histoire Naturelle à Gand" (de oprichtster en beheerster van de Dierentuin) en de "Sociétés Royales de Botanique et des Concerts du Casino à Gand" die een ware en verdiende bekendheid verwierven als uitgeefsters van die talrijke reeksen kaarten waarop menig verzamelaar nog steeds verwoed jacht maakt. Ook de paar uitzonderlijk pittoresque litho's die de "Wagemestres" aan "M.M. les Membres de la Société Philantropique des Anciens Frères d'Armes de l'Empire Français établie à Gand" (onze beruchte Napoleonisten) verdienen met aandacht bekeken te worden.

Let wel dat het niet alleen de zoëven genoemde maatschappijen waren die zich de weelde veroorloofden hun min of meer ordentelijk uitgevoerde "giften" aan de man te brengen, ook een nog aanzienlijker aantal heel wat nederiger groepjes stads- genoten en sporadisch links of rechts een eenzame enkeling, spanden zich met Nieuwjaar in om de groten na te doen. Ze allen de revue laten passeren zou ons stellig te ver leiden. Het moge volstaan erop te wijzen dat het de Postboden, de Lantaarnopstekers en de Wakers en Kloppers der gebuurten waren die het best de kunst verstonden uit hun giften die zo welsprekende volkse humor te laten stralen. De "facteurs" die het nuttige aan het aangename parend, met hun prentje een volledige kalender aanboden en de afbeeldingen van de op het ogenblik gangbare Belgische en vreemde zilverstukken. De lantaarnopstekers die er de voorkeur aan gaven de lier te tokkelen al brachten ze slechts wat karamelverzen voort; hoofdzaak was dat deze uit het hart kwamen en degenen die ze aanhoorden er plezier aan beleefden.

Ja, wy zyn neirstig en abil,
 Zoo wel by dagen als by nagten,
 T'werken is onzen staet en stil,
 Wy niet als nae ' nieuwe jaer trachten
 Want elk ziet ons als slaeve gaen,
 Om de stad door te verlichten,
 Daerom neemt met dank ons gift aen,
 In hoop dat g'uw jonst zult verrichten.

HET POORTRECHT TE GENT IN DE EERSTE HELFT VAN DE 19^e EEUW.

Talrijke straatnamen verwijzen naar de oude poorten (Brugsepoortstraat, Brusselsepoortstraat, Grauwpoort, Dampoortstraat, Koepoortkaai, Kortrijksepoortstraat, Muidepoort, Nieuwpoort, Sint Lievenspoortstraat, Spitaalpoortstraat, Tolpoort, Walpoortstraat, Zandpoortstraat, en in het verleden o.a. de Zottepoortbrug, de Torenpoortbrug, Braampoort, Hooipoort, Ketelport, Turrepoortsteeg, Overpoort, Posteernepoort, Sint Jorispoort).

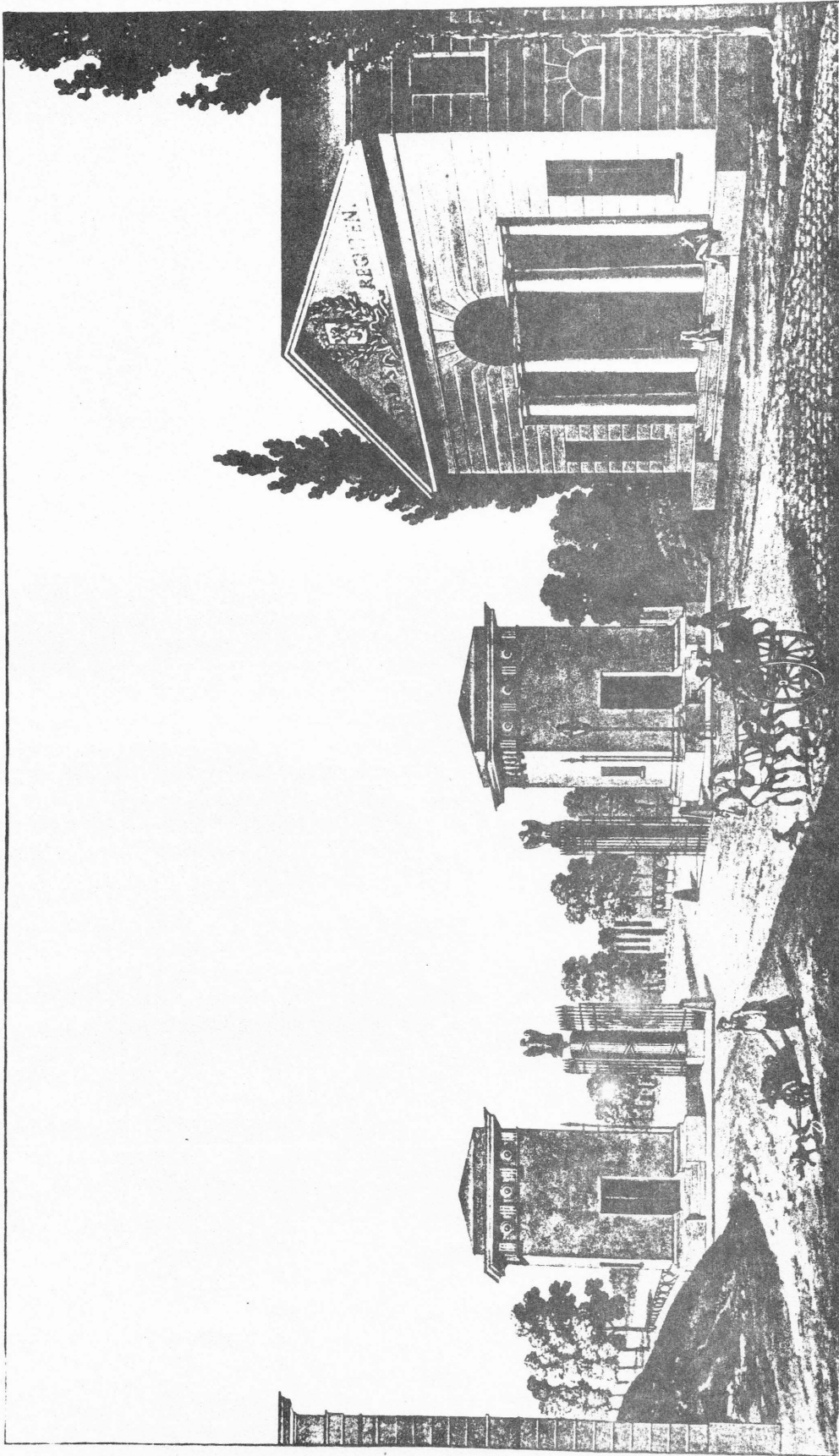
Het is onmogelijk in een artikel de geschiedenis van de poorten van Gent te behandelen, geschiedenis die trouwens verbonden is met de groei van de stad Gent. Oorspronkelijk aangelegd ter beveiliging van de stad hadden ze later enkel nog betekenis als afsluiting van de stad voor het innen van de stedelijke rechten (octrooien). Het "Nouveau plan routier de la ville et faubourgs de Gand 1825" door A. Roothaese fecit Kierdorff vermeldt acht poorten:

- de Brugse poort
- de Dampoort
- de Heuverpoort
- de Keizerpoort
- de Muidepoort
- de Sint Lievenspoort
- de Kortrijkse poort, ook Petercellepoort en Napoleonpoort genaamd
- het Scheyergat ook Waterpoort genaamd (aan St. Maartenskerk, Akkergemkerk).

De inventaris van de gebouwen, eigendom van de stad Gent opgesteld in 1848 vermeldt de poortgebouwen: per poort meestal een wachthuis en een gebouw voor de ontvanger.

De "Wegwijzer der Stad Gent", waarvan de eerste uitgave verscheen in 1770, geeft jaarlijks de uren van het openen en sluiten van de poorten. We hebben vastgesteld, dat deze uren gelijk blijven tijdens de periode van 1770 tot 1860.

	<u>Openen van de Poorten</u>	<u>Sluiten</u>
16 januari - 31 januari	6 u 30	17 u 30
1 februari - 15 februari	6 u	18 u
16 februari - 28 februari	5 u 30	18 u 30
1 maart - 15 maart	5 u	19 u
16 maart - 31 maart	5 u	19 u 30
1 april - 15 april	4 u 30	19 u 30
16 april - 30 april	4 u	20 u
1 mei - 15 mei	4 u	21 u
16 mei - 31 juli	3 u 30	21 u 30

PORTE DE COURTRAY À GAND.

1 augustus- 15 augustus	4 u	21 u
16 augustus- 31 augustus	4 u	20 u 30
1 september - 15 september	4 u 30	20 u
16 september - 30 september	5 u	19 u 30
1 oktober - 15 oktober	5 u 30	19 u
16 oktober - 31 oktober	5 u 30	18 u 30
1 november - 15 november	6 u	18 u
16 november - 30 november	6 u 30	17 u 30
1 december - 15 januari	6 u 30	17 u

Het grondgebied van de stad was groter dan het gebied afgesloten door de poorten. In 1825 telde Gent 71 612 inwoners, waarvan 65 567 intramuros en 6 045 extramuros. In 1848 is de bevolking gestegen tot + 106 000 inwoners, waarvan 92 400 intramuros en 13600 extramuros.

In 1835 hadden de stadspooriers 600 F als jaarwedde.

Om tussen het sluiten en het openen van de stadspoorten de stad in te komen of te verlaten moest een recht betaald worden. De werklieden, die in de stad woonden en buiten de stadspoorten werkzaam waren, ontvingen een vrijkaart. Het tarief van het poortrecht veranderde nu en dan. Het besluit van 28 thermidor jaar XI (16.8.1803) bepaalt:

" Te rekenen van den 1 germinal (21 maart) tot den laatsten complementairen dag (21 september) zal de openinge der poorten toegestaan worden naar het sluiten der zelve tot 's middernachts inclus, en van 1 vendemiaire (22 september) tot den 30 ventose (20 maart) tot elf uren mids betalende de eerste ure:

	Brabants Courant geld	Omzetting in Belgische munt (waarde 1835)
Te voet	0 - 0 - 6	4,5 centimes
Te paard	0 - 1 - 6	13,5 cent.
Par voiture	0 - 3 - 6	31,5 cent.

De tweede en volgende uren:

Te voet	0 - 1 - 6	13,5 cent.
Te paard	0 - 2 - 6	22,5 cent.
Par voiture	0 - 7 - 3	68 cent.

Het openen der poorten boven de bepaalde uren zal mogen verlangden worden ter gelegenheid van feesten ofte kermessen binnen deze en naburige communen, mids daar van de vrage gedaan worden aan den maire, ofte aan den commandant door de maire der zelve communen en in dit geval zal de betalinge zijn voor die uren, per persoon:

Te voet	0 - 3 - 0	27,5 cent.
Te paard	0 - 7 - 6	70 cent.
Par voiture	0 - 10 - 6	94,5 cent.

Die op de voitures van voren ofte achter zitten 0-3-6 ,31,5 cent. Normaal kon men dus niet in noch uit de stad na middernacht tot het openen van de poorten in de lente en in de zomer, en na 23 uur tot het openen van de poorten in de herfst en in de winter.

6.

Tijdens het Verenigd Koninkrijk en de eerste jaren van de onafhankelijkheid (tot 1835) was het poortrecht als volgt:

Van 1 november tot einde maart: Brabants Gulden Belgische
twee eerste uren na sluiten munt

een uur vóór openen

Van 1 april tot 31 oktober:

eerste uur na sluiten

twee uren voor openen

Te voet per persoon	0 - 1 - 6	0,06	0,135 F
Te paard per persoon	0 - 4 - 0	0,17	0,36
Rijtuig met 2 wielen 1 paard	0 - 5 - 0	0,21	0,444
Rijtuig 2 wielen 2 paarden	0 - 7 - 0	0,30	0,635
Rijtuig 2 wielen 3 paarden	0 - 8 - 0	0,34	0,72
Rijtuig 4 wielen 2 paarden	0 - 10 - 0	0,42	0,889
Rijtuig 4 wielen 3 paarden	0 - 15 - 0	0,63	1,333
Rijtuig 4 wielen 4 paarden	1 - 5 - 0	1,07	2,26
Rijtuig 4 wielen 6 paarden	2 - 0 - 0	1,71	3,62
Elke persoon, koetsier uitgenomen	0-1 - 6	0,06	0,135

De volgende uren tot 11 uur en van 1 april tot 31 oktober tot middernacht:

Te voet per persoon	0 - 3 - 0	0,128	0,27
Te paard per persoon	0 - 5 - 0	0,21	0,444
Rijtuig 2 wielen 1 paard	0 - 7 - 0	0,30	0,635
Rijtuig 2 wielen 2 paarden	0 - 9 - 0	0,385	0,81
Rijtuig 2 wielen 3 paarden	0 - 10 - 0	0,42	0,889
Rijtuig 4 wielen 2 paarden	0 - 12 - 0	0,514	1,08
Rijtuig 4 wielen 3 paarden	0 - 17 - 6	0,75	1,587
Rijtuig 4 wielen 4 paarden	1 - 10 - 0	1,285	2,70
Rijtuig 4 wielen 6 paarden	2 - 8 - 0	2,057	4,34

Van 1 november tot 31 maart betaalde men na elf uur tot een uur voor het openen het dubbel van het hoogste recht en van 1 april tot 31 oktober insgelijks van middernacht tot twee uur voor het openen van de poorten. Voor laatkomers en languitzitters werd het dus wel een dure grap. Wie na een nieuwjaarsbezoek in januari na elf uur de stad wilde binnenkomen moest in de huidige muntwaarde ongeveer 32 F betalen; reed onze feestvierder per rijtuig met een paard, dan werd het ongeveer 76 F. Het is dan ook wel begrijpelijk, dat iedereen zich haastte om voor het sluiten van de poorten in de stad te zijn.

Door het besluit van de gemeenteraad van 20 oktober 1835 werd het poortrecht eenvoudiger:

Tarief van 10 uur 's avonds tot middernacht:

Per persoon: te voet : 10 centimes
te paard: 25 centimes
per rijtuig 50 centimes

Na middernacht tot het openingsuur was het recht dubbel.

De jaarlijkse opbrengst van het poortrecht was niet zo groot: een goede 6000 F per jaar. Indien we dit bedrag delen door het aantal poorten en door het aantal dagen per jaar komen we aan een gemiddelde van 2,14 F per poort en per dag voor de periode 1840-1844. De poorten moesten dus niet al te dikwijls worden geopend.

Door het reglement van 6 september 1848 werd het poortrecht verlaagd: van 10 uur tot middernacht en van vier uur tot het openen bedroeg het poortrecht:

te voet : 10 cent.

te paard : 25 cent.

per rijtuig: 50 cent.

Tussen middernacht en vier uur werd het dubbel aangerekend. Niettegenstaande deze vermindering stijgt het inkomen van het poortrecht.

Opbrengst poortrecht:

1854	8 873,45 F
1855	8 797,75 F
1856	10 406,70 F
1857	12 652,46 F
1858	8 535,90 F
1859	7 863,00 F
1861	4 462,05 F

We menen te mogen veronderstellen, dat de vermeerdering tijdens de periode 1854-1857 toe te schrijven is aan een drukker wordend verkeer. Maar zo wordt het poortrecht ook meer hinderlijk. In 1858 wordt het poortrecht opnieuw verlaagd: het poortrecht wordt nu eerst van elf uur geheven. In 1859 wordt geen poortrecht meer gevraagd na 5 uur 's morgens.

De stedelijke octrooien zijn een hinder voor handel en nijverheid; in een volgend artikel komen we hierop terug.

Door de wet van 18 juli 1860 die reeds op 21 juli 1860 in werking zal treden, worden de stedelijke octrooien, die nog in 78 gemeenten worden geheven, afgeschaft. De stadspoorten verliezen hierdoor hun rol. Het betekent tevens het einde van het poortrecht. Het afschaffen van het octrooirecht had ook een grote invloed op de ontwikkeling van het stadsbeeld: de oude omwallingen zullen geleidelijk omgevormd worden tot ringlanen.

Op 19 juli 1860 geeft de gemeenteraad het college van burgemeester en schepenen opdracht "à faire procéder immédiatement à l'enlèvement des grilles, clôtures et barrages formant les clôtures de la ville et à la démolition successive des portes tout en conservant les constructions propres à l'établissement de postes de police".

Alhoewel niet rechtstreeks in verband met ons onderwerp, toch kan ik niet nalaten een woordje te zeggen over het entoesiasme door het afschaffen van de octrooien bij het volk verwekt. Op 8 en 9 juli 1860 bracht koning Leopold I een bezoek aan

8.

Gent. De rederijkersziel was nog niet uitgestorven. In de stad kon men de volgende verzen lezen:

Vive le roi
Plus d'octroi.

Slechts bekommerd met 't welzijn van zijn eigen land
Zoekt hij al d'oude misbruiken uit te roeien.
De stedelijke rechten wijst hij van de hand.

Het afschaffen van de octrooien werd in de nacht van 20 op 21 juli uitbundig gevierd. Op klokslag middernacht begroette de grote stadsklok het heuglijk feit. Bij de poorten was veel volk, wachtend op de val van de "verouderde barreelen". Het octrooi werd begraven onder het zingen van het Miserere. Een luchtballon met het opschrift "Départ de l'octroi" werd opgelaten. De Gazette van Gend voegt er schalks aan toe: "Geluk op uw reis, oktrooien, en mogt gij met u het frans-quiljonismus medevoeren. Ware dat een leven in Vlaanderen". Te middernacht reed een door Dossche (zwemschooleigenaar) prachtig versierde hooiwagen aan het Scheiergat de stad binnen.

Om te eindigen nog een mededeling uit de Gazette van Gend van 21 juli 1869: "Naar alle waarschijnlijkheid zal men hier maandag aanstaande beginnen met de afbraak van de stadspoorten. Daarmede verdwijnen ook op een beleefde wijze de twee Fransche adelaars, die aan de Kortrijksche poort zulk een aanstotelijk zicht opleverden. Bon voyage. Mogt de Fransche vogel op de pomp op de Zandberg hem achterna vliegen".

Met het afschaffen van de octrooien en het verdwijnen van de stadspoorten werd een lange bladzijde van de geschiedenis omgedraaid; het betekende ook een stap naar meer vrijheid.

M. STEELS

Bronnen

1. Verslagen gemeenteraad van Gent
2. Jaarverslagen stad Gent
3. Aanwijzer van de stad Gent
4. Th. Luyckx: Politieke Geschiedenis van België
5. M. Gysseling: Gent's vroegste geschiedenis in de spiegel van zijn plaatsnamen.
6. Gazette van Gend 1860

ERRATUM: G.T. n. 11 blz. 199

negende lijn: Lees: In 1856 telt men te Gent.

1972 - EINDEJAARSQUIZ1973 - Een tipje van de sluier wordt opgelicht

Dank zij mijn "Droom-boek waer in verklaerd ende uytgeleyd worden alle droomen ofte nagtelyke gezigten die den menschen voor komen mogen, Amsterdam, 1780" gelukte het mij op een ik en een gij al de geheimzinnige raadsels op te lossen waarmee die rare droom mij bestormd had. Het spreekt vanzelf dat ik veiligheids-halve meteen mijn licht ging opsteken bij:

- 1° Rapport opgemaakt op 10 Juli 1836 door de Straatnamen-commissie bestaande uit Ch. Vervier, C. Parmentier, C.P. Serrure, Ph. Blommaert, P.J. Goetghebuer, D.J. Vander Haeghen-Hulin.
- 2° Schellinck, Reeks artikelen onder de titel: Straten van Gend, vernieuwen van de Plaren der namen van de straten en Openbare Plaetsen der Stad Gend, in Gazette van Gend 26 en 28 febr. 1836; 2,4,9,11,13,18 en 20 maart 1836.
- 3° C.J. Vandeputte, Indicateur de la Ville de Gand, Gand, 1840.

Vruchteloos bleek mijn speuren niet te zijn want ziehier wat ik aan de weet kwam:

MEULEGAT = Galgenberg; WOLVE-STRAETJEN = Kleine Bellevuestraat, nu Bern. Spaelaan; SOLFERSTEKSTRAETJEN = Bagattenstraat (talrijke solferprijemmakers woonden aan die straat, aan de Pollepstraat en aan het Rozendaalken); BEGGYNHOVEKEN = Klein Parijs (onlangs gesloopt "koerken" uitlopende in de Bagattenstraat; KABAENE = St.-Elisabethsteeg (uitlopende in de Jeruzalemstraat: nu onbewoond); VLOYENGEVECHT = Kortrijksepoortstraat (beluik); LUYZENGEVECHT = Hebbrechtstraat; TURKEYTJEN = Kortrijksepoortstraat (laatste helft (Ter Kaleitje?); LINDESTRAETJEN = St. Barbarastraatje); LEEUWKENSSTRAETJEN = Korianderstr.; WALMEIRE = Koophandelsplein; DWAERSSTRAETJEN = St. Niklaasstr. (deel tussen Voldersstr. en Bennesteeg); D'HELLE = Nieuwland; PEETJEMANSSTRAETJEN = Stalhof (oostelijk deel); VERBRAND MOLEKEN en ENGELS KERKHOF = Blaisantvest; BLAUWEMEYSKENSSTRAETJEN = Werregarensstr.; ZUSTERHUYSSTRAETJEN = Minnemansstraat (nu Wijze Manstraat); KETELSTRAETJEN of PISSTRAETJEN = Stadhuyssteeg; TAVERNIERSSTRAETJEN = Zeugsteeg.

GIELE = voor Guillaume, de Nederlandse koning Willem I.

TSEEF = Jozef van Crombrughe

BAORD = J.B. Minne-Barth

Korte tijd voor de inhuldiging had Burgemeester J. van Crombrughe (Orangist) de plaats moeten ruimen voor J.B. Minne-Barth (Patriot). Men had gevreesd dat de feestelijkheden zouden verstoord worden zijn door Orangistische manifestaties. Gelukkig bleven die achterwege.

10.

GODFRIED VAN BOUILLON, KEIZER KAREL, JUSTUS LIPSIUS, RUBENS = de namen van de locomotieven die de 4 treinen naar Gent getrokken hadden en die ze zouden terugvoeren naar Brussel.

'63 = Op 14 sept. 1863 had de onthulling van het standbeeld van Van Artevelde plaats. Leopold en de Koninkl. Familie woonden de plechtigheid bij.

'49 = Op 23 en 29 juli en op 6 augustus 1849 ging de historische Stoet "De Graven van Vlaanderen" uit. Leopold en de Koninkl. Familie woonden de eerste rondgang bij.

Dat waren niet de enige keren dat Leopold Gent bezocht. O.a. kwam hij naar Gent op 18 juli 1831 (intrede); op 5 augustus 1834 (met de Koningin: inhuldiging van de Universiteitsbibliotheek); op 16 sept. 1843 met de Koningin en in het gezelschap van Koningin Victoria en de prins-gemaal Albert van Saksen-Coburg; in juli 1844 bij de opening van het eerste volksbal tijdens de Gentse Feesten; op 31 augustus en 1 sept. 1856 voor de viering van de 25ste verjaring van zijn inhuldiging. De Hertog en de Hertogin van Brabant, de Graaf van Vlaanderen en Prinses Charlotte vergezelden hem. Op de Vrijdagmarkt namen zij de grote stoet in ogeschouw.

THE DEUCE! = Herinnert aan de tijd dat hij (Uncle Leopold) in Engeland verbleef: echtgenoot van Englands Kroonprinses, prinses Charlotta van Wales, en aldus vermoedelijke prins-gemaal.

REIZIGERSVERKEER PER SPOOR IN DE GENTSE AGGLOMERATIE

Onder deze titel verscheen in het octobernummer van "Gent Werkt" een artikel van de N.M.B.S.

Over wat gaat het feitelijk? Steekt daar iets nieuws in?

Och neen! Het is niets anders dan de uiteenzetting van het project van die fameuze "S-baan". Het onthaal dat dit project destijds in de meeste kringen te beurt viel was van dien aard dat de N.M.B.S. zich liever de tong zou afbijten dan dit woord nog uit te spreken. Men meent een elegante oplossing gevonden te hebben door de onpopulair geworden naam "S-baa," te vervangen door "Noord-Zuidverbinding" en verder alles ongewijzigd te laten. But, what's in a name ?

Dit project beoogt de spoorverbinding ter intentie van het reizigersverkeer tussen het Noorden en het Zuiden van Gent "dwars door de stad heen".

De trein zou het St.-Pietersstation verlaten ter hoogte van de Burggravenlaan. De Krijgslaan en de Montereystraat zouden overbrugd worden en ter hoogte van de Plantentuin zou de trein ondergronds gaan tussen het Floraliënpaleis en het Museum voor Schone Kunsten. Hier zou dan een eerste station komen dat o.m.

" een bijzonder belang zou hebben voor de bezoekers van diverse tentoonstellingen en manifestaties zoals de vijfjaarlijkse Floraliën (!)"

Onder de Leopoldskazerne en het Van Duyseplein door, wordt na de kruising van de Kortrijksepoortstraat de Leie vervoegd ter hoogte van de Baertsoenkaai. Samen met de tram zou de trein dan in de Leiebedding rijden. Nieuw station aan het Justitiepaleis met 300 meter-lange perrons. Dan zou het verder gaan tot aan de Grasbrug waar de Leiebedding zou verlaten worden voor de Lievebedding, maar aangezien de treinen niet houden van scherpe bochten zou men ze wat afronden door het een en ander af te breken: een 3-tal huizen aan de Grasbrug, een stuk van de Vismijn (er wordt toch geen vis meer verkocht), de huizen van de St-Widostraat aan de waterkant en de achtergevels van de huizen van de Jan Breydelstraat. "Maar"... wordt ons verzekerd "verschillende van deze huizen zijn toch in minder goede toestand". Dan komt de trein boven aan de Academiebrug (waarom geen halte voorzien om de Academie en de Pompierwacht te bedienen?), rijdt verder door de Molenaarstraat, over de Opgeëistenlaan om dan aan te sluiten met het net van Gent-Rabot. Et voilà, eenvoudiger kan het niet.

Het is nu al sinds jaren dat de Spoorwegen ons dit onzinnig plan tracht te verkopen. Zij laten geen gelegenheid voorbijgaan om er weer mee op te duiken, maar de verkoopsargumentatie is weinig overtuigend en dikwijls lachwekkend.

Als belangrijk economisch aspect voor de gemeenschap wordt onze aandacht gevestigd op het feit dat door deze N-Z-verbinding de werknemers iedere dag 15 minuten zouden winnen. Juist nu dat er gestreefd wordt naar een verdere inkorting van de arbeidsduur en men tracht de pendelkosten te doen vergoeden door de werkgever.

Maar dat is nog niet alles. Als goede Europeërs moeten wij deze zaak ook internationaal bekijken. Welnu, de reizigers van de verbinding Nederland-Rijsel kunnen tot in het centrum van Gent komen. Wat denkt gij dààr van ? Gij nu !

En nóg straffer: Eenmaal dat de kanaaltunnel zal gebouwd zijn, zal Londen eveneens op snelle wijze kunnen bereikt worden vanuit het hart van Gent (Jongens, jongens!)

Wel spitsen wij toch even de oren wanneer ons medegedeeld wordt "dat het een publiek geheim is dat verschillende, nochtans traditionele bedrijven, waarop de naam en faam van Gent gebouwd is, worstelen met een arbeiderstekort."

En wij die ons laten verzekeren hadden dat Gent op de rand van de afgrond stond en dat er zeer snel maatregelen moesten genomen worden om verder koortsachtig te industrialiseren om niet gewurgd te worden, des te meer daar er een duivels plan schijnt te bestaan om Gent in te sluiten in een groene gordel van natuurreservaten.

Maar hoe zit het nu feitelijk? Het schijnt dat er zo veel werklozen zijn en anderzijds zouden de fabrieken rond Gent

12.

aan geen arbeiders kunnen geraken, tenware ze geïmporteerd worden uit Turkije of Marokko. Pas op! heren, de Gentenaars zijn een uiterst kritisch theater- en concertpubliek. Zij horen direct als er ergens dissonanten klinken.

Wij zouden een paar van de muzikanten willen aanraden hun viool eens te stemmen.

Men geeft er zich wel ergens rekenschap van dat de Gentenaars misschien niet gelukkig zouden zijn met de aftakeling van hun stad en men haast zich dan ook ons te verzekeren dat het stadsbeeld ongewijzigd zal blijven. Maar geloof er niets van, want zij zelf geloven het ook niet.

Steek een ezel in een leeuwenvel en de oren zullen er altijd uitsteken. Ook hier zien wij enkele van die lange ezelsoren buiten komen.

Er moet natuurlijk wel het een en ander afgebroken worden, maar zegt men: "indien de historische of toeristische waarde dit vergt kan overgegaan worden tot de heropbouw". Wel ja, dat is een goed idee. In Bokrijk bvb. dan zijn WIJ van al die oude rommel af.

Geniet ook van dat kostelijk woordje "indien".

Trouwens (wordt er bij gezegd), vele van die gevels van de Gras- en Korenlei zijn toch ook het oorspronkelijk bouwwerk niet.

Ook voor Antwerpen heet de N.M.B.S. grootse plannen en aangezien Antwerpen de Gentenaars minder interesseert dan Gent zelf, mag men hier de aap wat verder uit de mouw laten komen, want dààr "zal het onvermijdelijk gevolg zijn dat het vertrouwde stadsbeeld grondig gewijzigd wordt, maar er mag worden verwacht dat het gewijzigde beeld in een beperkt tijdsbestek zal aanvaard worden (een mensenleven is immers kort).

De doorsteek van het Van Duyseplein tot de Baertsoenkaai zal ook weer zo erg niet zijn. Er zouden wel heel wat huizen moeten afgebroken worden "maar zij zijn meestal van beperkte grootte en redelijke ouderdom". Trouwens, deze doorsteek zou de definitieve start kunnen geven tot de vernieuwing van dit verouderd stadsgedeelte. Dan komt natuurlijk het klassiek, goed klinkend argument van de sanering der krotten. "De woonsomstandigheden van de Veergrep zijn moeilijk nog van deze tijd te heten". Indien wij dat nu eens gingen vragen aan de mensen van de Veergrep? Of zij werkelijk zo veel ongelukkiger zijn dan de bevoorrechten die de gelegenheid krijgen in een van onze moderne woonkazernes een flatneurose op te doen?

De demagogische conclusie die het geheel moet rechtvaardigen: Het leefmilieu kan er enkele goed bij varen en de harmonische uitbouw van de stad volgens urbanistisch verantwoorde regels zal zonder onderbreking doorgang kunnen vinden !

Wij denken dat wij ons kunnen onthouden van veel verder commentaar. Wij hebben geen principiële bezwaren tegen een Noord-Zuidverbinding, maar toch niet dwars door een historische

stad. Het mag dan misschien een stomme opmerking zijn (waarvoor dan bij voorbaat onze excuses) maar wij menen toch dat er sinds lang een spoorwegverbinding bestaat tussen het St.-Pietersstation en de kanaalzone via de Dampoort.

Het huidig plan kan natuurlijk maar gerezen zijn in het brein van vakidioten. Dat ze Gent niet eens kennen komt tot uiting in een paar schijnbaar onbenullige details. Zo bvb. spreken zij van onze "Kruidtuin". Dat klinkt toch wel een beetje te Brussels in onze oren. De Gentenaars spreken van hun "Plantentuin" of nog veel liever van "den Botanique". Verder hebben zij na al die jaren nog niet ontdekt dat er in Gent een Predikherenbrug bestaat, want zij blijven maar steeds spreken van onze "Predikantenbrug".

Iets is er waar geen enkel woord over gerept wordt: men verzwijgt ons angstvallig hoe lang het zou duren en hoeveel miljarden het zou kosten om onze stad af te takelen. Of had men daar misschien nog niet aan gedacht?

Tot slot een goede raad aan de heren van de Administratie (en niet alleen aan deze van de Spoorwegen): Heren, aangezien vele van deze zaken een dringend karakter beginnen te krijgen, laat a.u.b. uw Hogere Ambtenaren een snelcursus volgen in gezond verstand !

H.C.

Citaat

Een oud kwartier vernietigen is een aanslag op de harmonie van ons leefmilieu.

Professor Lemaire.

DE BOURGOYEN EN OSSEMEERSEN

Weldra voor onze gezinnen een onvervangbare oase van natuurlijke rijkdom en recreatie. Dit schrijft het voortreffelijk blad "Gezinnen Nu" in het nummer van Juli-Augustus 1972, 1e jg. nr. 3, blz. 8-9.

Met dit gebied bedoelt men de lage meersen begrensd door de Ringvaart, de gemeentegrenzen van Gent en Mariakerke en de Drongensesteenweg.

In een wetenschappelijke studie heeft Prof. Hublé van de R.U.G., het plan opgevat hogervermelde meersen (ca. 200 ha? groot) te verdelen in enerzijds een recreatiegebied, waar de nadruk gelegd wordt op intensieve sportbeoefening; anderzijds in een educatief natuurgebied, waar men aan stille recreatie kan doen.

Bij het bekijken van die lage meersen ontdekt men een overgangsgebied van stad naar dorp. Bij de stedelijke uitbreiding krijgt men hier de unieke kans dat de stedeling de stadsrand (het landschap) gemakkelijk te voet kan bereiken.

Wie begrip heeft voor algemeen welzijn beseft dat dit stukje schaarse natuur niet ten prooi mag vallen aan de voortschrijdende **suburbanisatie**, de tweede verblijfplaats, een nieuwe weg, of een industriepark.

Door deze studie wordt bewezen dat bij de stedelijke uitbreiding het landschap niet altijd agressief moet worden verdrongen maar dat het als een soort slinger de stad kan beschermen. Het is ook zo dat naarmate luchtvervuiling en milieuverontreiniging zich sterker laten voelen er meer aandacht wordt besteed aan natuurbescherming en natuurbeschermingseducatie. Hier krijgt men de laatste kans een intiem stukje natuur te behouden.

In de huidige samenleving wordt de ruimte van de mens ernstig bedreigd door agressieve machten die ze exploiteren uit winstbejag.

Ik wil het stadsbestuur van Gent er voor waarschuwen dat de tijd is aangebroken voor een beleid dat de bevolking stimuleert tot meer aandacht voor de omgeving.

Gelukkig keert zich een groeiend aantal ontwerpers tegen een ontsporend functionalisme, tegen een wereld die eenzijdig technologisch georiënteerd schijnt te geraken.

Gelukkig komt het verzet uit de hoek van de jonge generaties. In een stortvloed van congressen en wetenschappelijke publicaties die zij ontketenen is meer dan een modieus verschijnsel te herkennen.

Straks gaan ministers, het provinciebestuur en de plaatselijke overheden zich over het plan buigen, en praten over de definitieve lotsbestemming van deze groene zone.

Wij stadsmensen kunnen niet anders dan het ontwerp van Prof. Hublé toegenegen zijn en onderschrijven.

Een fijne oase van groen en recreatie ligt binnen ons bereik. Met het toenemen van de week-end onderbrekingen wordt deze welvaartstaat sterk gekonfronteerd met het nijpende probleem hoe de mens zijn vrije tijd zal gebruiken. Niet alle gezinnen beschikken over een snelle wagen om eventjes te gaan uitblazen in een ver afgelegen ontspanningsoord. Eindelijk wordt ons een recreatiegebied dicht bij onze woonplaats aangeboden.

Besluit: "Wij bevinden ons in een situatie waarin wij ons niet enkel zorgen hoeven te maken over de invloed van een enkele industrie of de toestand in een stadswijk, maar over de omgeving als geheel. Dat is nieuw voor ons".

R.T.

EEN WOORDJE OVER DE GEBRUIKTE MUNTEN IN HET BEGIN VAN DE

XIX ° EEUW.

Heel wat lezers hebben zeker soms moeilijkheden ondervonden met prijzen, uitgedrukt in muntwaarden van vroeger en met hun omzetting in de huidige muntwaarde.

In een tijdruimte van veertig jaar kenden we vier politieke regimes (1790-1830): onder de Oostenrijkers, onder de Fransen, het Verenigd Koninkrijk en onafhankelijk België. Elk regime had natuurlijk zijn eigen muntstelsel; het centraal bestuur was echter niet in staat op korte tijd de munten in omloop te vervangen, met het gevolg, dat verschillende munten tegelijk in omloop waren. Hierdoor moest veel gebruik worden gemaakt van reductietabellen. Tijdens de periode 1780-1835 waren de volgende muntstelsels bij ons in gebruik:

- het Brabants courant geld
- het Brabants wisselgeld
- het Franse muntstelsel (republiek en keizerrijk)
- het Nederlandse muntstelsel
- het Belgische muntstelsel

Het Brabants muntstelsel kende de gulden of florijn (van Florence, waar rond 1250 gulden = gouden munten in omloop gebracht werden) ingedeeld in twintig stuivers (afkorting: st), op hun beurt ingedeeld in twaalf deniers (afkorting d), afkomstig van denarius, naam van een zilveren munt bij de Romeinen. De Fransen gebruikten natuurlijk een decimaal stelsel: de frank, ingedeeld in honderd centimes. Ook de Nederlandse gulden werd bij de muntwet van 1816 ingedeeld in honderd cent.

Brabants courant geld	Franse munt	Nederlandse munt	Belgische munt
6 deniers	0,0454 F	0,02 g. 2/14	0,0454 F
1 stuiver	0,0907 F	0,05 g. 2/7	0,0907 F
10 stuivers	0,9070 F	0,42 g. 6/7	0,9070 F
1 gulden	1,8141 F	0,85 g. 5/7	1,8141 F
11 st. Od. 3/10	1 F	0,4725 g.	1 F
2 st. 4 d.	0,211640 F	10 cent	0,211640 F
11 st. 8 d.	1,0582 F	50 cent	1,0582 F
1 g. 3 st. 4 d.	2,1164 F	1 gulden	2,1164 F
1 st. 1 d 23/100	--	0,04725 g.	10 centimes
5 st. 6 d. 15/100	--	0,2362 g.	50 centimes
11 st. 0 d. 3/10	--	0,4725 g.	1 frank

Een oordje was een vierde van een stuiver of 0,0227 B.F. De waarde van het geld bleef stabiel van 1830 tot 1914. Sedert 1914 is de koopkracht van het geld sterk gedaald (o.a. devaluaties).

16.

Het is moeilijk de koopwaarde van het geld, uitgedrukt in een muntstelsel van de periode 1790-1840 om te zetten in de huidige muntwaarde, omdat de prijzen van de verschillende goederen niet met een zelfde index zijn gestegen; bovendien is een vergelijking tussen een product van 1820 en een van 1970 dikwijls onmogelijk door een wijziging in de gebruikte grondstof en veranderingen in de productietechnieken.

Een goudstuk van twintig frank van Leopold II kost thans 780 F. Dit betekent dat de huidige frank nog slechts 2,56 % vertegenwoordigt van zijn waarde rond 1880. In vergelijking met veel andere producten is goud echter goedkoop. De prijs van sommige producten is meer dan verhonderdvoudigd (o.a. vlees). Gemakshalve mogen we dan ook de prijzen van de periode 1790-1840 met vijftig tot zestig vermenigvuldigen om ze met een zekere benadering in de huidige geldwaarde om te zetten.

M.S.

VRAAG EN ANTWOORD

VRAAG NR. 29 van H. Collumbien

In "Toerisme in Oost-Vlaanderen" 1972- N° 3 verscheen er van de hand van onze stadsarchivaris Johan Decavele een artikel over de grafzerk van Kastelein Hugo II.

In dit artikel is er sprake van Hugo II en Hugo III (niet van Hugo I). Wanneer wij vergelijken met wat Diericx ons vertelt over de kasteleins, dan zien wij dat hij niet rept over een Hugo III, maar wel spreekt over een Hugo I en Hugo II. Deze Hugo I en II van Diericx stemmen respectievelijk overeen met de Hugo II en III van Decavele. Er schijnt dus iets te haperen met de nummering.

Ook met de nummering van de Zegers is er iets niet in orde. De Zeger III van Decavele stemt overeen met de Zeger II van Diericx. Verder had Hugo I volgens Diericx één broer: Geeraard de Duivel Senior. Volgens Decavele had Hugo II (alias I) meerdere broers.

Welke brave ziel helpt ons dit kluwen ontwarren?

VRAAG NR. 30 van E.P. De Pue

Aan het portiek van de St. Baafskathedraal bevindt zich een voetstuk waarop een beeld heeft gestaan. Wie kan ons mededelen wat of wie dit beeld voorstelde en sinds wanneer dit er verdwenen is.

Antwoorden, waarvoor wij onze lezers oprecht danken, zijn te sturen p.a. Rabotstraat 10, 9000 Gent.

ANTWOORD OP VRAAG NR. 24 van H. Collumbien door M. van Wese-
mael.

WANNEER Jan van Gent (John of Gaunt) precies geboren is valt met geen zekerheid te zeggen.

A. Beeckman in "Bibliographie Nationale", deel 11, blz. 238 en de Larousse du XXe Siècle zweren bij het jaar 1339.

Al de Angelsaksische bronnen geven de voorkeur aan 1340.

Aldus The new Caxton Encyclopedia en The Encyclopaedia Britanica.

Collier's Encyclopedia noemt "march" als geboortemaand.

Alleen de British Universities Encyclopaedia meent de juiste datum te kunnen meedelen: 24 juni.

Ook de Historische W.P. kiest voor 1340.

Wat de vraag betreft ONDER WELK DAK de geboorte van de vierde zoon van Koning Edward III en Koningin Philippa plaats gehad heeft zijn de meningen al niet minder verdeeld.

Kervyn de Lettenhove verkondigt in zijn *Histoire de Flandre, Bruges, 1874*, deel II, blz. 154, een niet geciteerde Franse kroniek kopiërend, wat volgt:

Edouard III avait promis de retourner en Flandre avant les fêtes de la Saint-Jean, et avait laissé pour otages les comtes de Derby et de Salisbury, que devaient rejoindre plus tard les comtes de Northampton et de Suffolk. La reine Philippine de Hainaut était aussi restée à Gand, à l'abbaye de Saint-Pierre, où elle était souvent visitée et confortée d'Artevelde, des eigneurs, des dames et des damoiselles de Gand. Ce fut là qu'au milieu des témoignages du respect et de l'affection des bourgeois naquit Jean, depuis duc de Lancastre.

Alfons van Werveke, wiens mening bijgetreden werd door Dr. H. Nowé en door de m.i. bevoegde auteurs van het klank en lichtspel, en die meer en beter dan wie ook de authentieke bescheiden in het S.A.G. en het R.A.G. berustende, heeft kunnen raadplegen, is formeel als hij in een van zijn talrijke Oudheidkundige Nieuwsjes (*Volksbelang*, 27 maart 1909) de blijde gebeurtenis in de SINT-BAAFSABDIJ laat plaats vinden.

Dat alles is vrijwel algemeen bekend. Ook wellicht dat die John of Gaunt een alles behalve luiledig of gemakzuchtig leventje geleid heeft.

In 1359 trad hij in het huwelijk met Blanche, de enige dochter van de Hertog van Lancaster. Deze overleed in 1362 waardoor onze Jan op zijn beurt Hertog van Lancaster werd.

Blanche schonk hem weldra een zoon Henry (1) genaamd. Jan blzsk maar een weinig schitterend krijgsman geweest te zijn wat evenwel niet belette dat hij als intrigerend diplomaat meer dan zijn stuk wist te staan.

18.

Toen in 1286 zijn oudere broer, de beroemde en nog steeds populaire Black Prince, die in de plaats van hun zwakzinnig geworden vader (Edward III) regeerde, aan zijn einde kwam, was John er als de kippen bij om de overledene in dezelfde hoedanigheid op te volgen. Wat had hij zonder de waard gerekend! Een machtige tegenpartij zorgde ervoor dat hij hals over kop de vlucht nam.

Het was te Brugge dat hij zijn tenten kwam opslaan. Wie hem vergezelde was zijn tweede vrouw Constance van Castilië of zijn derde Catharine Swynford. Terwijl John zich met zijn (politieke) zaken bezig hield trok zijn vrouw - ik denk dat het Catharine was - naar Geraardsbergen om daar haar intrek te nemen in de St.-Adrianusabdij. Van daaruit ondernam ze dan met het oog op haar nakende bevalling een of meer bedevaarten naar de Oudenberg om O.L.V. van de Oudenberg aan te roepen.

De bevalling was zo nakend dat ze op haar terugreis noodzaak was te Gent halt te houden om haar intrek te nemen in de St.-Baafsabdij. Daar beval ze van een zoon die evenals zijn vader John of Gaunt gedoopt werd doch die, vermoed ik, de geschiedenis inging onder de naam van John Beaufort Marquis of Somerset (+ 1410).

Jan (de oude) keerde naderhand terug naar Engeland waar de enige zoon van de Black Prince sedert de dood van Edward III (1377) als Richard II (denk aan de Richard II van Shakespeare!) op de troon zat. In dienst van deze vorst -ja! ja! - trok Jan met een leger naar Portugal; versloeg daar de heersende partij en zette een bastaardzoon van koning Peter, Jan, op de troon. Om aan het geval een happy end te geven verplichtte hij de nieuwbakken koning te trouwen met zijn eigen dochter Philippina.

Uit deze echt werd een dochter geboren: Isabella.

Die Isabella kent u. Het was haar dat onze Jan van Eyck (nog al eens een Jan!) in opdracht van onze Filips de Goede twee portretten schilderde: een om per schip en een om over land naar Brugge te sturen.

En het was haar dat dezelfde Filips op 7 januari 1430 tot derde vrouw nam.

Aangezien beweerd wordt dat ons Koningshuis al ware het langs een omweg afstamt van Keizer Karel, en wetende dat deze laatste een achterachterkleinzoon is van Filips, mogen we met gerust gemoed voortvertellen dat Koning Boudewijn een verre afstammeling is van John of Gaunt.

(1) In 1399 zorgde Jan van Gent ervoor dat koning Richard II, die hij schijnbaar zo trouw gediend had, verjaagd werd. In zijn plaats zette hij zijn zoon Henry onder de naam van Hen-

ry IV op de troon (denk aan Shakespeare's Henry IV!) Deze Henry IV en zijn zoon Henry V (1413-1422) en kleinzoon Henry VI (1422-1461) waren de 3 leden van het Koningshuis Lancaster.

ANTWOORD OP VRAAG NR. 28 van J. Dhondt door Ph. Flachet

Tot de oprichting van een zoölogische tuin werd rond 1851 een commissie van 10 leden benoemd. Deze bestond uit MM. D'Hane-De Potter, Borluut - De Potter, De Smet - De lange, Burggraeve, Van Crombrugge, Verbaere, Pauli Ad, Blanquaert, Ferfysen en Tydgadt.

Talrijke inlichtingen werden verzameld nodig tot het oprichten van het projekt.

De commissie besloot een stuk grond van 3 hectaren en 30 aren groot op te kopen gelegen in de muinkmeersen in de nabijheid van de spoorwegstatie.

Het algemeen verloop verliep traag, doch men verloor de moed niet. Bijgestaan door MM. Leurs, Verhaeghe Constant, Antheunis, Van Beerleire, Dobbelaere, Jacquemyns, Van Duyn, Casterman en Bureau werd er een kapitaal van 300.000 F verzameld.

De wettelijke akte neergelegd ter goedkeuring bij het gouvernement kreeg de koninklijke bekrachtiging op de 24 december 1851.

De moerasachtige weiden werden omgevormd tot een prachtig tuin door Mr. Leurs, majoor van het artillerie in garnizoen te Gent, bijgestaan door een honderdtal werklieden.

Weldra werden de gebouwen om de dieren te bewaren opgericht. De paviljoenen werden getekend door MM. Pauli, Casterman en Bureau. Mildgevend leden bekostigden de konstrukties. Het hoofdpaviljoen waarin de vleesetende dieren sliepen werden door Pauli gebouwd. Op het verdiep bevond zich een café en een zaal voor de algemene vergaderingen.

De vereniging telde toen reeds 3.700 intekenaars. Ten gevolge van dit succes besloot de vereniging in 1853 een aanpalend stuk grond van 1 hectare en half op te kopen.

Verschillende dieren werden geschonken door verscheidene personen zoals reders, handelaars, nijveraars.

Bibl. "Guide au jardin de la Société Royale de Zoologie de Gand" 1853.

VARIA

Ter herinnering van onze trouwe lezers laat een lid ons een wettekst inlassen waarvan de doeltreffendheid in de stad Gent dikwijls gelijk staat met 'dode letter' Misschien zijn de nieuwe grote panelen aan St. Jacobs en andere bestemd om artikel één van het K.B. dd 14 dec. 1959 aan ons kunstminnend volk wijs te maken.

20.

Koninklijk besluit van 14 december 1959 waarbij regelen worden gesteld op het aanplakken en reclame maken.

§ 1.- Regelen toepasselijk in de landschappen en langs de toeristische verkeerswegen

Artikel 1. Het is verboden aanplakbrieven aan te brengen of te handhaven en om het even welke andere visuele reclames of publiciteitsmiddelen te gebruiken in sommige landschappen en langs de verkeerswegen welke die landschappen begrenzen, evenals op de toeristische verkeerswegen of aan weerszijden ervan, zodanig dat ze vanaf die wegen herkenbaar zijn.

De aanplakbrieven en andere visuele reclame of publiciteitsmiddelen, aangebracht in de zijstraten van een toeristische verkeersweg, vallen echter niet onder de voorschriften van deze paragraaf, voor zover die straten niet in een landschap zijn gelegen; het in het eerste lid gestelde verbod geldt nochtans voor de eerste naar die verkeersweg gekeerde zijgevel alsmede voor de kunstwerken.

De landschappen en toeristische wegen worden door de Koning bepaald.

***

Welk vooraanstaand rechtsgeleerde kan dit artikel in een volgend nummer aan de hand van de Gentse voorbeelden glosseren of "goe praöten".

B.C.

*

Voor onze documentaire fiche "De Roste Wasscher" ontvingen we nog maar heel weinig inlichtingen. Wij doen nogmaals een oproep tot onze leden om alles wat U weet omtrent deze Gentse figuur ons te laten geworden. Hartelijk dank!

*

Van een Gentenaar in Argentinië.

Uit het heemkundig tijdschrift "El lazo- De Schakel" nr 204-205 Buenos Aires, 1972, noteren we:

"Als "Ghendse Tydinghen" hier aankomt is het steeds alsof steller dezès weer langs de Gentse straten en pleinen gaat, en hij hoort weer de beiaard, na meer dan een kwarteeuw afwezigheid. Deze gehechtheid aan Gent moet niemand verbazen: wie in Gent geboren is en in Gent geleefd en geloofd heeft, zou zulk een stad ooit kunnen vergeten?"

*

MEDEDELING:

We hebben het genoeg aan de leden mede te delen, dat de statuten van de Heemkundige en Historische Kring Gent verschenen zijn in de Bijlage van het Belgisch Staatsblad van 23 november 1972.

- * "Gent een Stad van alle Tijden" door Patricia Carson, Gaby Danhieux en Godelieve De Schryver.
Formaat: 13,5 X 20,5 cm. - 158 blz. - 101 foto's -Stratenplan.
Uitgegeven in 1972 door Story-Scientia -Gent.
Dit boek bestaat eveneens in een Franse uitgave: "Gand ville de tous temps" en een Engelse versie "Ghent a town for all seasons."
Prijs: 180 F
- * Jaak Van Schoor: Een Huis voor Vlaanderen. Honderd jaar Nederlands beroepstoneel te Gent, 310 blz., Prijs: 150 F
Te bekomen: K.N.S., St. Baafsplein, Gent.
- * Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen 1971.
Dit boek kan besteld worden door storting van 250 F op P.R. 907.62 van de Provincie Oost-Vlaanderen, Verkoop Druksels, Griffie, Gouvernementstraat 1 te Gent (185 F voor de leden van kulturele verenigingen, indien de bestelling gebeurt via het sekretariaat van hun vereniging).
In de Eerste band hebben we volgende bijdragen:
  - Akademische proefschriften over de geschiedenis van de provincie Oost-Vlaanderen en het graafschap Vlaanderen voorgelegd aan de Belgische universiteiten (1921-1960) door Lic. E. Dhont.
  - De sites van de Cisterciënserinnenabdij O.L.Vrouw-ten-Bos (1215-1797) door Cyriel Vleeschouwers.
  - De zin van de lokale geschiedschrijving door Prof. Dr. W. Prevenier.
  - Agrarische en sociaal-ekonomische toestand en bevolkings-evolutie in het Land van Dendermonde tijdens de tweede helft der XVIIe eeuw, door Lic. Leo Pee.
  - De stakingen te Gent (1872-1902) door Lic. Wouter Steenhout
  - Kunstschilder Hubert Malfait, door H. Waterschoot.In de Tweede band:
"Een huis voor Vlaanderen: Honderd jaar Nederlands beroepstoneel te Gent" door Drs. J. van Schoor.
- * "Schoonheid en Welvaart van Gent" in: De Mandel, dec. 1972, blz. 3 e.v.
- * "Albert Baertsoen, 1866-1922" in De Mandel, dec. 1972, blz. 38-40.
- * Fredericq-Lilar Marie: Een achttiende eeuws patriciërshuis te Gent: Het Huis Falligan, in: De Woonstede door de eeuwen heen, nr. 16, dec. 1972, blz. 34-60 (tweetalig)

22.

- * J. Decavele; Onze Lieve Vrouw met de inktpot, in Toerisme in Oost-Vlaanderen, 21e jg. nr. 5, sept-okt. 1972, blz. 89-92
- * F. Van Tyghem, Het genootschap La Concorde en haar afgebroken verenigingsgebouw te Gent, in: Gentse bijdragen tot de Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde, deel XXII (1969-1972), blz. 19-89.
- * P. Kluyskens, Opnieuw centraal in de belangstelling, De Sint-Pietersabdij, in: De Gentenaar 18.XII.72 blz. 8
26.XII.72 blz. 8
2. I. 73 blz. 8
8. I. 73 blz. 8

BIBLIOTHEEK EN ARCHIEF

- * El lazo, De Schakel, nr. 203 nov. 1972, Buenos Aires, 24 pp. ne. 204-205, dec. 1972, 28 pp.
- * Catalogo Tentoonstelling Religieuze Kunstschaten en hun Archief gehouden in de kerk op 7 en 8 augustus 1971 ter gelegenheid van het 750-jarig bestaan van de parochie Zaffellare, 4°, gestencild.
- * Gent Werkt, Openbare werken & bouw verwezenlijkingen en plannen, Jan. 1972, nr. 16
- * Gent werkt. Haven van Gent = Economische Expansie = Welvaart, Okt. 1972, nr. 19.

GENT IN DE SPIEGEL VAN ZIJN DAGBLADEN

- * Op 9 december 1972 werd te Brugge in de galerij Garnier de bibliotheek en het handschriftenkabinet van wijlen Baron Charles Gillès de Pélichy verkocht. Deze bibliotheek bevatte talrijke historische werken in verband met Gent. Vermoedelijk hebben wel sommige lezers belangstelling voor de behaalde prijzen van enkele boeken.
DIERICX Ch.L.: Mémoires sur les Lois, les coutumes et les privilèges des Gantois. La topographie de l'ancienne ville de Gand: 1700 F
DIERICX Ch. L.: Mémoires sur le droit public et politique de la ville de Gand: 1500 F
KERVYN DE VOLKAERSBEKE: Les églises de Gand: 3200 F
SANDERUS A.: Flandria illustrata (uitgave 1641-1644: 170.000 F
VAN VAERNEWIJCK M.: Van die beroerlicke tijden in die Nederlanden, Gent, Annoot, 1881: 4000 F

VAN VAERNEWIJCK M.: De Historie van Belgis, Gent 1829: 1800 F
 Brief van Elisabeth Tudor aan Jan van Hembyse (30 december 1578): 36000 F

Brief van Margaretha van Parma aan de Raad van Vlaanderen (6 mei 1562): 20000 F

Brief van Graaf Egmont aan Filips II (30 mei 1566): 24000 F

Brief van Willem van Nassau aan Jan Hembyse (Delft 8 januari 1584): 30000 F

Bij deze prijzen moeten 20% kosten gerekend worden.

Wij verheugen er ons om, dat enkele werken door het Stadsarchief Gent en door de Bibliotheek van de Rijksuniversiteit werden aangekocht. Ook het Rijksarchief te Brugge, de Stadsbibliotheek van Brugge, het Museum-Plantin-Moretus en de Stadsbibliotheek van Doornik kochten een aantal werken. Het hoogste bedrag werd behaald door het Antiphonarium-Pompeius en Sibrandus Occo: 650 000 F. We betreuren, dat enkele waardevolle werken voor ons land en voor de gemeenschap definitief verloren zijn gegaan.

M.S.

Nog meer over deze veiling in: Het laatste nieuws van 27. XI. 72 blz. 2 en van 12.XII.72 blz. 2, Het Volk van 12.XII.72 en De Gentenaar van 22.XII.72 blz. 6

- * Dat het Belfort eindelijk zal gerestaureerd worden lazen we in het Laatste Nieuws van 16-17.XII.72 blz. 15
- * Een interessant artikel over "In de Gentse verkoopzaal van begin 19e eeuw" leert ons welke boeke, gravures, tekeningen hier zoal anderhalve eeuw geleden openbaar verkocht werden, cf. De Gentenaar van 13.XII.72 blz. 7
- * Van de grote onbekende Gentenaars, die een straatnaam verdienden, waaronder August Wagener, aan wie grotendeels de inrichting van het St. Baafsmuseum te danken is, en Prof. Oscar Pyfferoen, die na talrijke moeilijkheden een uiterst bezienswaardige tentoonstelling van klein ambachtswerk wist te organiseren, lazen we een beknopte biografie in De Gentenaar van 19.XII.72 blz. 7
- * Over het Kultuurbeleid door Schopen Vandewege in de rotonde van de opera, zie De Gentenaar van 27.XII.72 blz. 7. We zijn verheugd het volgende te vernemen: "De stad moet het cultuur-historisch patrimonium vrijwaren, of het nu graag doet of niet; onze monumenten en kunstwerken uit alle vorige eeuwen moeten bewaard blijven". In verband hiermede: "Volgend jaar een paar musea opnieuw open te Gent" in Het Volk van 2.I.73 blz. 30
- * Een korte inhoud van de toespraken gehouden ter gelegenheid van de opening van de fototentoonstelling "Gent gisteren" verscheen in De Gentenaar van 28.XII.72 blz. 6

24.

- * Nog een interessant artikel: "Aan Huize St. Jan de Deo wordt nu ook een revalidatiecentrum toegevoegd" in: De Gentenaar van 4.I.73 blz. 6
- * "Wordt kwartier van Lieve-haven verloederd? Wat komt er in de plaats van afgebroken huisjes?" zie Het Volk van 22.XII. 72 blz. 10

* * * * *

AANVULLENDE LEDENLIJST

352.	Dhr. A. Bracke, Tulpstraat 52	9000	GENT
353.	Dhr. L. Bruyneel, Ooievaarstr. 87	9000	GENT
354.	Mevr. C. Cloquet, Krijgslaan 124	9000	GENT
355.	Dhr. De Geyter, Frans Spaestraat 42	9000	GENT
356.	Dhr. A. De Grauwe, Koning Leopold II-laan 50	9000	GENT
357.	Mej. J. De Schryver, Crevelstraat 57	9000	GENT
358.	Dhr. L. Detemmerman, Ans.Navetstr.27	1650	BEERSEL
359.	Dhr. L. De Vos, Stationsstr. 12	9000	GENT
360.	Dhr. R. Diegenant, Burggravenlaan 8	9000	GENT
361.	Dhr. B. Dobbelaere, Belvédèreweg 163	9000	GENT
362.	Dhr. E. Ediers, Huidevetterskaai 49	9000	GENT
363.	Dhr. W. Eggermont, Kineastlaan 50	9030	WONDELGEM
364.	Mevr. E. Guiette, Dr. Van Bockxstaelestr.17	9002	LEDEBERG
365.	Mej. L. Huylenbroeck, Dukkeldam 16	9000	GENT
366.	Dhr. A. Impens, Tercoignelaan 38	1170	WATERMAAL
367.	Mevr. R. Lerou-Bekaert, Hofmeierstr.2	9000	GENT
368.	Mej. N. Luc, Nekkersberglaan 686	9000	GENT
369.	Dhr. A. Mast, Ossenstr. 63	9000	GENT
370.	Pastoor G. Nollé, Meulestedesteenweg 522	9000	GENT
371.	Dhr. L.Rossignol, Slinke Molenstr. 57	9000	GENT
372.	Dhr. Schrans, Brusselsepoortstr. 7	9000	GENT
373.	Dhr. J. Sergeys, Keuzestr. 22	9810	DRONGEN
374.	Dhr. R. Slosse, Rysenbergstr. 2	9000	GENT
375.	Dhr. G. Temmerman, Ferrerlaan 212	9000	GENT
376.	Dhr. Ch. Van Burm, Smidsestraat 85	9000	GENT
377.	Dhr. M. Vandamme, Eeklostraat 242	9910	MARIAKERKE
378.	Dr. Van der Heyden, Polderdreef 21	9720	DE PINTE
379.	Dhr. R. Van Driessche, Steenweg 248	9731	EKE
380.	Mevr. D. Van Hauwe, Prins Boudewijnstr.4	9000	GENT
381.	Prof. J. Van Werveke, Nieuwstraat 12	9820	ST-DENIJS-WESTREM
382.	Dhr. W. Verhulst, Drongenhof 38	9000	GENT
383.	Dhr. R. Verstraete, Jordaenslaan 1,	9820	ST-DENIJS-WESTREM
384.	Dhr. A. Ylen, Zwijnaardsesteenweg 25	9000	GENT
385.	Zuster Agnes, Groenen Briel, Kliniek H. Familie,	9000	GENT

* * * * *